

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

MILINDAPAÑHAPĀḶI

&

MILINDA VẤN ĐẠO

II. SAMUDDAVAGGO

1. LĀPULATAṄGAPAÑHO

“Bhante nāgasena, ‘lāpulatāya¹ ekaṃ aṅgaṃ gahetabban ’ti yaṃ vadesi, katamantaṃ ekaṃ aṅgaṃ gahetabban ”ti?

“Yathā mahārāja lāpulatā tiṇe vā kaṭṭhe vā latāya vā soṇḍikāhi ālambitvā tassupari vaḍḍhati. Evameva kho mahārāja yoginā yogāvacarena arahatte abhivaḍḍhitukāmena manasā ārammaṇaṃ ālambitvā arahatte abhivaḍḍhitabbaṃ. Idaṃ mahārāja lāpulatāya ekaṃ aṅgaṃ gahetabbaṃ. Bhāsitaṃpettaṃ mahārāja therena sārīputtena dhammasenāpatinā:

**‘Yathā lāpulatā nāma tiṇe kaṭṭhe latāya vā,
ālambitvā soṇḍikāhi tato upari vaḍḍhati.’²**

**Tatheva buddhaputtenārahattaphalakāminā,
ārammaṇaṃ ālambitvā vaḍḍhitabbaṃ asekhaphale ”ti.**

Lāpulataṅgapañho paṭhamo.

2. PADUMAṄGAPAÑHO

1. “Bhante nāgasena, ‘padumassa tīṇi aṅgāni gahetabbāni ’ti yaṃ vadesi, katamāni tāni tīṇi aṅgāni gahetabbāni ”ti?

“Yathā mahārāja padumaṃ udake jātaṃ udake saṃvaddhaṃ anupalittaṃ udakena. Evameva kho mahārāja yoginā yogāvacarena kule gaṇe lābhe yase sakkāre sammānanāya paribhogapaccayesu ca sabbattha anupalittena bhavitabbaṃ. Idaṃ mahārāja padumassa paṭhamaṃ aṅgaṃ gahetabbaṃ.

2. Punacapaṃ mahārāja padumaṃ udakā accuggamma tiṭṭhati.³ Evameva kho mahārāja yoginā yogāvacarena sabbalokaṃ abhivhavitvā accuggamma lokuttaradhamme ṭhātabbaṃ. Idaṃ mahārāja padumassa dutiyaṃ aṅgaṃ gahetabbaṃ.

3. Punacapaṃ mahārāja padumaṃ appamattakenapi anilena iritaṃ⁴ calati. Evameva kho mahārāja yoginā yogāvacarena appamattakesu pi kilesesu saññāmo karaṇīyo, bhayadassāvinā viharitabbaṃ.

Idaṃ mahārāja padumassa tatiyaṃ aṅgaṃ gahetabbaṃ. Bhāsitaṃpettaṃ mahārāja bhagavatā devātidevena:

¹ lāpulatāya - Ma.

² tato vaḍḍhati upari - Ma, PTS, Sīmu.

³ ṭhāti - Ma, PTS.

⁴ eritaṃ - Ma, PTS.

II. PHẨM BIÊN CẢ:

1. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA DÂY BẦU:

“Thưa ngài Nāgasena, điều mà ngài nói là: ‘Một tính chất của nên được hành trì,’ một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?”

“Tâu đại vương, giống như dây bầu dùng những sợi tua đeo bám ở cọng cỏ, hoặc ở khúc cây, hoặc ở dây leo, rồi phát triển lên trên vật đó. Tâu đại vương, tương tự y như thế vị hành giả thiết tha tu tập, có ước muốn tiến triển ở phẩm vị A-la-hán, thì nên dùng ý đeo bám ở đối tượng (đề mục thiền), rồi tiến triển ở phẩm vị A-la-hán. Tâu đại vương, điều này là một tính chất của dây bầu nên được hành trì. Tâu đại vương, điều này cũng đã được trưởng lão Sāriputta, vị Tướng Quân Chánh Pháp nói đến:

‘Giống như cái gọi là dây bầu đeo bám ở cọng cỏ, ở khúc cây, hoặc ở dây leo bằng những sợi tua, rồi từ đó phát triển lên trên.

Y như thế ấy, người con trai của đức Phật, có ước muốn về quả vị A-la-hán, thì nên đeo bám ở đối tượng (đề mục thiền), rồi tiến triển ở quả vị Vô Học.’”

Câu hỏi về tính chất của dây bầu là thứ nhất.

2. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CÂY SEN:

1. “Thưa ngài Nāgasena, điều mà ngài nói là: ‘Ba tính chất của cây sen nên được hành trì,’ ba tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?”

“Tâu đại vương, giống như cây sen được sanh ra ở nước, được phát triển ở nước, không bị lấm lem bởi nước. Tâu đại vương, tương tự y như thế vị hành giả thiết tha tu tập không nên bị lấm lem trong mọi trường hợp, ở gia đình, ở nhóm, về lợi lộc, về danh vọng, về sự tôn vinh, về sự nể vì, về các nhu cầu vật dụng. Tâu đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của cây sen nên được hành trì.

2. Tâu đại vương, còn có điều khác nữa, cây sen vững vàng sau khi vươn lên khỏi nước. Tâu đại vương, tương tự y như thế vị hành giả thiết tha tu tập nên chế ngự tất cả (các pháp) thế gian, nên vươn lên, và nên vững vàng ở các pháp xuất thế gian. Tâu đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của cây sen nên được hành trì.

3. Tâu đại vương, còn có điều khác nữa, cây sen bị run rẩy, lay động vì gió đầu chỉ chút ít. Tâu đại vương, tương tự y như thế vị hành giả thiết tha tu tập nên thực hành sự tự chế ngự, nên sống có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi ở các phiền não đầu chỉ chút ít. Tâu đại vương, điều này là tính chất thứ ba của cây sen nên được hành trì. Tâu đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời vượt trội các vị Trời, nói đến:

‘Anumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhā-padesū ’’ti.

Padumaṅgapañho dutiyo.

3. BĪJAṄGAPAÑHO

1. **‘Bhante nāgasena, ‘bījassa dve aṅgāni gahetabbānī ’ti yaṃ vadesi, katamāni tāni dve aṅgāni gahetabbānī ’’ti?**

‘Yathā mahārāja bijaṃ appakampi samānaṃ bhaddake khette vuttaṃ deve sammādhāraṃ pavecchante subahūni phalāni anudassati. Evameva kho mahārāja yoginā yogāvacarena yathāpaṭipāditaṃ sīlaṃ kevalaṃ sāmāñña-phalamanudassati, evaṃ sammā paṭipajjitabbaṃ. Idaṃ mahārāja bijaṃ paṭhamāṃ aṅgaṃ gahetabbaṃ.

2. Punacapaṃ mahārāja bijaṃ suparisodhite khette ropitaṃ khippameva saṃvirūhati. Evameva kho mahārāja yoginā yogāvacarena mānaṃ supariggahitaṃ suññāgāre parisodhitaṃ satipaṭṭhāna-khettavare khittaṃ khippameva virūhati. Idaṃ mahārāja bijaṃ dutiyaṃ aṅgaṃ gahetabbaṃ. Bhāsitaṃpetāṃ mahārāja therena anuruddhena:

‘Yathā khetto¹ parisuddhe bijaṃ cassa paṭiṭṭhitaṃ, vipulaṃ tassa phalaṃ hoti api toseti kassakaṃ.

Tatheva yogino cittaṃ suññāgāre visodhitaṃ, satipaṭṭhānakhettamhi khippameva virūhati ’’ti?

Bijaṅgapañho tatiyo.

4. SĀLAKALYĀṆIKAṄGAPAÑHO

‘Bhante nāgasena, ‘sālakalyāṇikāya ekaṃ aṅgaṃ gahetabban ’ti yaṃ vadesi, katamantaṃ ekaṃ aṅgaṃ gahetabban ’’ti?

‘Yathā mahārāja sālakalyāṇikā² anto paṭhaviyaṃyeva abhivaḍḍhati hatthasatampi bhiyyopi. Evameva kho mahārāja yoginā yogāvacarena cattārisāmaññaphalāni catasso paṭisambhidā chaḷabhiññāyo kevalaṃca samaṇadhammaṃ suññāgāreyeva paripūrayitabbaṃ. Idaṃ mahārāja sālakalyāṇikāya ekaṃ aṅgaṃ gahetabbaṃ. Bhāsitaṃpetāṃ mahārāja therena rāhulena:

‘Sālakalyāṇikā nāma pādapo dharaṇīruho, anto paṭhaviyaṃyeva satahattho pi vaḍḍhati.

¹ yathāpi khetto - Ma, PTS.

² sālakalyāṇikā nāma - Ma.

‘Người có sự nhìn thấy nỗi sợ hãi ở các tội lỗi nhỏ nhoi thọ trì và học tập ở các điều học.’”

Câu hỏi về tính chất của cây sen là thứ nhì.

3. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA HẠT GIỐNG:

1. “Thưa ngài Nāgasena, điều mà ngài nói là: ‘Hai tính chất của hạt giống nên được hành trì,’ hai tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?”

“Tâu đại vương, giống như hạt giống đậu là ít ỏi, đã được gieo ở thửa ruộng tốt, trong khi trời ban cho cơn mưa đúng đắn, thì sẽ tạo ra được rất nhiều kết quả. Tâu đại vương, tương tự y như thế, giới đã được thực hành theo cách nào mà sẽ tạo ra được toàn bộ quả vị của Sa-môn, thì vị hành giả thiết tha tu tập nên thực hành đúng đắn theo cách như vậy. Tâu đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của hạt giống nên được hành trì.

2. Tâu đại vương, còn có điều khác nữa, hạt giống đã được trồng ở thửa ruộng khéo được làm sạch sẽ thì phát triển vô cùng nhanh chóng. Tâu đại vương, tương tự y như thế vị hành giả thiết tha tu tập khéo nắm giữ được ý, làm cho ý được thanh tịnh ở căn nhà trống vắng, rồi đặt ý vào thửa ruộng cao quý là sự thiết lập niệm, thì ý phát triển vô cùng nhanh chóng. Tâu đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của hạt giống nên được hành trì. Tâu đại vương, điều này cũng đã được trưởng lão Anuruddha nói đến:

‘Giống như hạt giống được thiết lập ở thửa ruộng sạch sẽ, kết quả của nó là đôi dào, và còn làm cho người nông dân mừng rỡ.

Y như thế ấy, tâm của vị hành giả đã được làm cho thanh tịnh ở căn nhà trống vắng thì phát triển vô cùng nhanh chóng ở thửa ruộng là sự thiết lập niệm.’”

Câu hỏi về tính chất của hạt giống là thứ ba.

4. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CÂY SĀLĀ XINH ĐẸP:

“Thưa ngài Nāgasena, điều mà ngài nói là: ‘Một tính chất của cây sālā xinh đẹp nên được hành trì,’ một tính chất nên được hành trì ấy là điều nào?”

“Tâu đại vương, giống như cây sālā xinh đẹp tăng trưởng luôn cả ở bên trong trái đất đến hơn một trăm cánh tay. Tâu đại vương, tương tự y như thế vị hành giả thiết tha tu tập nên làm cho tròn đủ bốn quả vị Sa-môn, bốn Tuệ Phân Tích, sáu Thắng Trí, và toàn bộ pháp Sa-môn ở ngay tại ngôi nhà trống vắng. Tâu đại vương, điều này là một tính chất của cây sālā xinh đẹp nên được hành trì. Tâu đại vương, điều này cũng đã được trưởng lão Rāhula nói đến:

‘Loài cây có tên sālā xinh đẹp, mọc ở trái đất, tăng trưởng luôn cả ở bên trong trái đất đến một trăm cánh tay.

**Yathā kālamhi sampatte paripākena so dumo,
uggaṇchitvāna ekāhaṃ satahattho pi vaḍḍhati.**

**Evamevāhaṃ mahāvīra sālakalyāṇikā viya,
abbhantare suññāgāre dhammato abhivaḍḍhisā ”ti.¹**

Sālakalyāṇikaṅgapañhā catuttho.

5. NĀVAṅGAPAÑHO

1. **“Bhante nāgasena, ‘nāvāya tīṇi aṅgāni gahetabbāni ’ti yaṃ vadesi, katamāni tāni tīṇi aṅgāni gahetabbāni ”ti?**

“Yathā mahārāja nāvā bahuvidha-dāru-saṅghāṭa-samavāyena bahumpi janaṃ tārayati. Evameva kho mahārāja yoginā yogāvācarena ācārasīla-guṇavattapaṭivatta-bahuvidhadhamma-saṅghāṭa-samavāyena sadevako loko tārayitabbo. Idaṃ mahārāja nāvāya paṭhamaṃ aṅgaṃ gahetabbaṃ.

2. Punacaparaṃ mahārāja nāvā bahuvidh’ ūmi-t-thanita-vega-visaṭa-m-āvaṭṭa-vegaṃ sahati. Evameva kho mahārāja yoginā yogāvācarena bahuvidha-kiles’ ūmi-vegaṃ lābha-sakkāra-yasa-siloka-pūjana-vandanaṃ parakulesu nindāpasamsā sukha-dukkha-sammānana[vimānana²]-bahuvidhados’ ūmivegañca sahitabbaṃ. Idaṃ mahārāja nāvāya dutiyaṃ aṅgaṃ gahetabbaṃ.

3. Punacaparaṃ mahārāja nāvā aparimita-m-ananta-m-apāra-m-akkhobhita-gambhīre mahatimahāghose timi-timiṅgala-makara-maccha-gaṇākule mahatimahāsamudde carati. Evameva kho mahārāja yoginā yogāvācarena tiparivaṭṭa-dvādasākāra-catusaccābhisamaya-paṭivedhe mānaṃ sañcārayitabbaṃ. Idaṃ mahārāja nāvāya tatiyaṃ aṅgaṃ gahetabbaṃ. Bhāsitaṃpettaṃ mahārāja bhagavatā devātidevena saṃyuttanikāyavare saccasaṃyutte:

‘Vitakkentā ca kho tumhe bhikkhave idaṃ dukkhaṃ ti vitakkeyyātha, ayaṃ dukkhasamudayo ’ti vitakkeyyātha, ayaṃ dukkhanirodho ti vitakkeyyātha, ayaṃ dukkha-nirodha-gāminī-paṭipadā ti vitakkeyyāthā ”ti.

Nāvaṅgapañho pañcama.

¹ abhivaḍḍhayin ti - Ma, PTS.

² vimānana - itisaddo Ma, PTS potthakesu adhikaṃ.

Giống như vào lúc thời điểm đã đến, với sự trưởng thành cây ấy vươn lên, tăng trưởng thậm chí một trăm cánh tay trong một ngày.

Bạch đấng Đại Hùng, tương tự y như thế, con tiên triên một cách tự nhiên ở ngôi nhà trống vắng, tựa như cây *sālā* xinh đẹp tăng trưởng ở khoảng không.”

Câu hỏi về tính chất của cây *sālā* xinh đẹp là thứ tư.

5. CÂU HỎI VỀ TÍNH CHẤT CỦA CHIẾC THUYỀN:

1. **“Thưa ngài Nāgasena, điều mà ngài nói là: ‘Ba tính chất của chiếc thuyền nên được hành trì,’ ba tính chất nên được hành trì ấy là các điều nào?”**

“Tâu đại vương, giống như chiếc thuyền giúp cho nhiều người vượt qua nhờ vào sự tập hợp đã được kết nối lại bằng nhiều loại cây gỗ. Tâu đại vương, tương tự y như thế vị hành giả thiết tha tu tập sẽ vượt qua thế gian luôn cả chư Thiên nhờ vào sự tập hợp đã được kết nối lại bằng nhiều hình thức Giáo Pháp như là cách cư xử, giới, đức hạnh, phận sự, và công việc. Tâu đại vương, điều này là tính chất thứ nhất của chiếc thuyền nên được hành trì.

2. Tâu đại vương, còn có điều khác nữa, chiếc thuyền chịu đựng lực đẩy gào thét của nhiều loại sóng, lực đẩy của dòng nước xoáy được lan rộng. Tâu đại vương, tương tự y như thế vị hành giả thiết tha tu tập nên chịu đựng lực đẩy của nhiều loại sóng phiền não, lợi lộc, tôn vinh, danh vọng, danh tiếng, cúng dường, đánh lễ, sự chê khen ở các gia tộc khác, và lực đẩy của nhiều loại sóng: sướng, khổ, kính nể, khinh khi, và sự sân hận. Tâu đại vương, điều này là tính chất thứ nhì của chiếc thuyền nên được hành trì.

3. Tâu đại vương, còn có điều khác nữa, chiếc thuyền di chuyển ở biển cả to lớn, khổng lồ, vô lượng, vô biên, không bờ bên kia, không bị xáo trộn, sâu thẳm, có tiếng ồn lớn lao vĩ đại, có sự chen chúc của các bầy cá là cá ông, cá voi, cá đao. Tâu đại vương, tương tự y như thế vị hành giả thiết tha tu tập nên làm cho tâm ý di chuyển ở sự lãnh hội và thấu triệt bốn Chân Lý về ba luân, mười hai thể. Tâu đại vương, điều này là tính chất thứ ba của chiếc thuyền nên được hành trì. Tâu đại vương, điều này cũng đã được đức Thế Tôn, vị Trời vượt trội các vị Trời, nói đến ở Tương Ứng Bộ quý báu, Tương Ứng Sự Thật:

‘Này các tỳ khưu, trong lúc suy tư, các người nên suy tư về: ‘Đây là khô,’ nên suy tư về: ‘Đây là Nguyên Nhân của Khô,’ nên suy tư về: ‘Đây là sự Diệt Khô,’ nên suy tư về: ‘Đây là sự Thực Hành theo Con Đường đưa đến sự Diệt Khô.’”

Câu hỏi về tính chất của chiếc thuyền là thứ năm.
